**Lähettäjä:** Rappe Jukka (SY) <jukka.rappe@oikeus.fi>
**Lähetetty:** perjantai 20. maaliskuuta 2020 15.50
**Vastaanottaja:** Tuokila Marja <Marja.Tuokila@eduskunta.fi>
**Kopio:** Toiviainen Raija (SY) <raija.toiviainen@oikeus.fi>; Autiovuori Joanna (SY) <joanna.autiovuori@oikeus.fi>; Metsäpelto Leena (SY) <leena.metsapelto@oikeus.fi>
**Aihe:** Oikeudenhoito koronan aikana - Syyttäjälaitos

Eduskunnan lakivaliokunnalle

Syyttäjälaitoksessa on ryhdytty mm. seuraaviin toimenpiteisiin rikosvastuun toteuttamisen turvaamiseksi koronaepidemiasta johtuvassa poikkeustilanteessa.

-Syyttäjälaitoksen johtamis- ja ohjausjärjestelyjä on tiivistetty siten, että valtakunnansyyttäjän toimiston (VKST) ohjausryhmällä (valtakunnansyyttäjä/apulaisvaltakunnansyyttäjä, toimiston yksiköiden päälliköt ja viestintäpäällikkö) on päivittäin tilannepalaveri, jossa arvioidaan laitoksen toimintatilanteeseen edellisen palaverin jälkeen tulleita muutoksia ja niiden edellyttämää toimenpide- ja päätöksentekotarvetta. Syyttäjälaitoksen johtoryhmä (em. ohjausryhmä + syyttäjäalueiden johtavat aluesyyttäjät) kokoontuu tarvittaessa tilanteen vaatimiin ylimääräisiin kokouksiin. Kaikki kokoukset pidetään etäyhteyksin. Tilanteen vaatimaa viestintää on tehostettu ja sitä varten mm. perustettu Syyttäjälaitoksen yhteiseen intraan oma korona-osasto, johon kaikki poikkeustilanteen vaatima VKST:n viestintä laitokselle keskitetään. Tämän lisäksi tärkeimmät asiat viestitään myös sähköpostilla, jota voi lukea myös puhelimilla. Laitoksen koko henkilöstö tavoitetaan tarvittaessa etäyhteyksin pidettävissä henkilöstöinfotilaisuuksissa.

- Syyttäjälaitoksen henkilöstö on siirtynyt laajasti etätöihin. Tämä on tapahtunut sopimuksenvaraisesti, eikä määräystä siihen ole toistaiseksi tarvittu. Työaikalain alaisen henkilöstön työajan käytön joustavuutta on lisätty poikkeustilanteen ajaksi annetulla erityisohjeistuksella. Etätyöhön liittyy kuitenkin parhaimmillaankin esimerkiksi työskentely- ja perheoloihin liittyviä seikkoja, joiden vuoksi etätyön tehokkuus jää väistämättä heikommaksi kuin normaalioloissa työskentelyn.

- Syyttäjälaitoksessa ei toistaiseksi ole tiedossa koronavirustartuntoihin viittaavaa sairauspoissaolojen lisääntymistä.

- Laajamittaisessa etätyössä on havaittu merkittäviä tietoliikenneyhteyksien toimintaan liittyviä ongelmia. Erityisesti salassa pidettävien asioiden käsittelemisessä välttämättömän VPN/Kauko-yhteyden välityskyky ja toimivuus ovat osoittautuneet riittämättömäksi ja epävarmaksi. Syyttäjäntehtäviä on käytännössä mahdotonta hoitaa etätyönä salaamattomia tietoyhteyksiä käyttäen, koska kaikki syyteasiat ovat salassa pidettäviä ainakin syyttäjän syyteharkintaratkaisuun saakka viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain 24 § 1 momentin 3 kohdan nojalla.

- Rikosasioiden oikeudenkäyntijärjestelyjen ja niitä koskevan ohjeistuksen osalta VKST on tiiviissä yhteydessä tuomioistuinviraston (TIV) kanssa. Kummassakin organisaatiossa suositellaan voimakkaasti etäyhteyksien käyttämistä oikeudenkäynneissä ja erilaisten henkilöiden läsnäoloa edellyttämättömien prosessimenetelmien soveltamista aina kun se on lain mukaan mahdollista. Suurin osa tuomioistuimista on toiminut tässä suhteessa erittäin joustavasti, mutta jotkut käräjäoikeudet eivät syyttäjiltä saatujen tietojen mukaan hyväksy sähköisiä esitutkinta-aineistoja, eivätkä järjestä käsittelyjä etäyhteyksin kaikissa tapauksissa, joissa se olisi mahdollista ja tartuntavaaran minimoimiseksi perusteltua.

- Tuomioistuimet ovat hyvin laajasti peruuttamassa tai siirtämässä myöhemmäksi ei-kiireellisten rikosasioiden pääkäsittelyjä. Tästä tulee aiheutumaan epidemian jälkeiseen aikaan, eli näkemykseni mukaan todennäköisesti syksyyn ja talveen 2020 - 2021 sijoittuva erittäin merkittävä oikeudenkäyntien ruuhka, jonka hoitamiseen kohtuullisessa ajassa eivät Syyttäjälaitoksen normaalioloissakin alimitoitetut voimavarat riitä. Nyt käytettävissä olevien tietojen perusteella voidaan arvioida ruuhkan purkamisen

edustavan ainakin 20:n syyttäjän 6 kk:n työskentelyn vaativaa ylimääräistä työtä. Osaltaan ruuhkan purkamisen aikataulu tulee tietysti riippumaan myös siitä, kuinka tuomioistuimet pystyvät lisäämään istuntopäivien lukumäärää ja kuinka pitkään tilanne jatkuu.

- Erityisen suuren ongelman tulevat aiheuttamaan kaikkein suurimpien, jopa kuukausia kestäviä pääkäsittelyjä vaativien ja pahimmillaan useita kymmeniä vastaajia koskevien rikosjuttujen pääkäsittelyjen siirtämiset. Tällaisia ovat esimerkiksi UB-rikollisjärjestöön liittyvä laaja rikoskokonaisuus, jossa on paljon tutkintavankeja sekä poliisin tietolähdetoiminnassa tapahtuneiksi epäiltyjä rikoksia koskeva asia.

- Syyteasioiden käsittelyn etusijajärjestykseen sovelletaan myös korona-epidemiasta aiheutuvassa tilanteessa valtakunnansyyttäjänsyyttäjän tehtävien kiireellisyydestä ja etusijajärjestyksestä antamaa yleistä ohjetta VKS:2016:4 (liitteenä). Mikäli voimavarojen puute estää kaikkien asioiden hoitamisen, valitaan myöhemmäksi siirrettävät asiat sanotun priorisointiohjeen mukaisesti. TIV:n tuomioistuimille antamat priorisointiohjeet ovat rikosasioiden osalta hyvin samansuuntaisia.

- Mahdollisuus henkilökohtaisiin asiakaskäynteihin Syyttäjälaitoksen toimipaikoissa on keskeytetty poikkeustilanteen ajaksi. Asiakaskäynnit ovat tosin normaalioloissakin erittäin harvinaisia, koska asiallista tarvetta niihin ei juuri ole.

- Kaikki syyttäjälaitoksen koulutustilaisuudet ja muut henkilöstön kokoontumista edellyttävät tilaisuudet on toistaiseksi peruttu. Etäyhteyksin järjestettäviä tilaisuuksia toteutetaan, mutta niistäkin siirretään ei-välttämättöminä pidettäviä myöhempään ajankohtaan.

Yhteenvetona edellä lausutusta voin todeta, että Syyttäjälaitos pystyy tällä hetkellä ja ennakoitavissa olevassa lähimmässä tulevaisuudessa huolehtimaan ainakin kiireellisiin rikosasioihin liittyvistä syyttäjäntehtävistä. Muutokset toimintaympäristössä ovat kuitenkin nyt niin nopeita, ettei pidemmälle menevää arviota ole mahdollista tehdä.

Annan mielelläni lisätietoja Syyttäjälaitoksen toimintatilanteesta, mikäli lakivaliokunta niitä tarvitsee.

Jukka Rappe
Apulaisvaltakunnansyyttäjä / Biträdande riksåklagare / Deputy Prosecutor General
Syyttäjälaitos / Åklagarmyndigheten / National Prosecution Authority
Valtakunnansyyttäjän toimisto / Riksåklagarens byrå / Office of the Prosecutor General
Puh/Tel. + 358 50 543 1182
sposti/epost/ email: jukka.rappe@oikeus.fi